

Jurga KATKUVIENĖ

Tapatybės savivoka Neringos Abrutytės poezijoje: migracijos patirtis

Šių dienų migracija, įvairios jos formos, galimybės ir padariniai mūsų gyvenimui ir, tam tikru mastu, mentalitetui – tai aktuali ne tik šiandienos žiniasklaidos, bet ir kultūrinė tema. Vienas iš šiuolaikinės migracijos „dokumentų“ yra literatūrinis jos patirties aprašymas; o šio straipsnio objektas – lietuvių literatūroje retas ir plačiau nenagrinėtas šių dienų migracijos patirtį reflektuojantis poetinis tekstas. Turint omenyje aktualią Lietuvai problemą – paskutiniųjų metų migracijos bangą, – reikia pasakyti, kad tarp rašytojų šis reiškinys (persikėlimas laikinai ar su visam gyventi į kitą šalį) nėra paplitęs, skirtingai, nei, pavyzdžiui, statybos ar medicinos srityse (Neringa Abrutytė, kaip ilgesnį laiką ne Lietuvoje gyvenusi ir kūrusi poetė, greičiau yra išimtis, o ne taisyklė). Žinoma, tai nereiškia, kad poetai Lietuvoje gyvena geriau nei statybininkai ar medikai. Šiame straipsnyje nekeliamas tikslas atskleisti socialines-politines-ekonomines migracijos priežastis, todėl jame nebus nagrinėjamos tokio rašančios bendruomenės „pasyvumo“ priežastys. Šio teksto analizės tikslas – gyvenimo patirties kitoje šalyje refleksija ir jos raiška poetiniame tekste.

Trečioje Abrutytės poezijos knygoje *Neringos m.* įdėta knyga norinčios išleisti lei-

dyklos redaktoriaus Kultūros ministerijai skirta anotacija, kurioje kaip svarbi nuoroda pateikiama ir poetės buvimo (tiksliau, nepastovumo) vieta: „Vargiai kas pasakytų, kur poetė šiandien: paskambina iš Graikijos, atsiunčia eilėraščius iš Danijos.“⁴¹ Todėl šiame straipsnyje pasirinkau analizuoti autobiografinius poetės eilėraščius iš šios knygos, sekdamas, kaip išgyvenama migracijos – persikėlimo gyventi iš vienos šalies į kitą – patirtis ir kokius santykius ji atskleidžia su poetės įvardyta *sava* šalimi, kurioje negyvenama. Analizuojant gyvenimo savoje ir kitoje šalyje aprašymus, laikomasi hipotezės, kad persikėlimo ir pritaipymo ar nepritaipymo proceso prie kitos šalies ir naujų gyvenimo sąlygų patirtys atskleidžia nenutrūkstantį asmens savivokos akto procesą, kurio Abrutytės poezijoje vienu svarbiausių atramų (vertės objektu) tampa vieta – „sava šalimis“.

Migracijos patirtis – būsenos subjekto raiška

Abrutytės poezijai būdingas atviras kūniškos raiškos, fiziologinių patirčių, emocijų iškrovų demonstravimas. Migracijos

tema rašytuose eilėraščiuose taip pat ryški kūniškumo paradigma. Pasirinktuose analizuoti eilėraščiuose migracijos patirties sfera reiškiamą per kūnišką išgyvenimų plotmę. Tad aptardama tapatybės savivoką Abrutytės poezijoje, pačios tapatybės sampratą išplečiu į tradiciškai suprantamo „vidinio aš“ lauką įtraukdama visada esančio, tačiau „tylinčio“ kūno komponentą – tai, ką fenomenologinėje perspektyvoje pavadintume „gyvenamo kūno anonimiškumu“. Suvokimo, o taip pat ir savęs suvokimo, lygmenyje subjektas jau yra kūnas. Kitaip sakant, kūniškas gyvenimo anonimiškumas, prisitaikymas prie aplinkos, poveikis jai ir jos poveikis – visa tai yra asmeninio tapatumo struktūros neišvengiamas, tačiau dažnai nepastebimas, savaime suprantamu laikomas ir todėl ignoruojamas, dėmuo. Jutiminio suvokimo lygmenyje pasaulio ir subjekto susitikimas, vykstantis per kūną, transformuojamas į jausmines būsenas.² Jausminių būsenų raiška poetiniame tekste leidžia kalbėti apie tai, ką pasijų semiotikoje vadiname būsenos subjektu. Kai modalinė naratyvinio subjekto kompetencija pasirodo kaip modalumų konfliktas vertės objekto atžvilgiu, atsiskleidžia subjekto būsenos įtampa (tam tikra pasija).

Sava šalis – įtampų laukas tarp norėjimo ir galėjimo joje gyventi

Pirmiausia išryškinkime vietą, šalį, kurioje eilėraščių subjekto nėra, bet apie kurią kalbama, į kurią nurodoma, taigi, kuri Abrutytės poezijoje yra *svarbi*.

nors aš gerai žinau tą šalį, kurioj norėčiau pasilikti:

ir kalbą moku, ir gimiau ten, ir gyvena

ten daugiausia pažįstamų

ir knygos ten mano, ir visokie sąsiuviniai

vaikystės

ir smėlis, ir miškas – sakyčiau: viskas –

*yra šalis – joje galėčiau gauti didelę gal
net nepagydomą*

ligą, yra šalis – kai ne visada turėjai litų,

yra šalis –

ten gyvena blogi ir baisiai nepatrauklūs

vyrų, yra

šalis – kas gyvena joje, Tas Didvyris!

(p. 50)

Pirmoje strofoje apibūdinama šalis, kurioje lyrinis subjektas *norėtų* gyventi. Piešiant tos šalies vaizdą, akcentuojami Daukanto tautinės tapatybės koncepciją primenantys komponentai: kalba (tiek įgimta, tiek tekstų pavidalu), gimtoji (t.y. gimimo lemta) vieta, sava bendruomenė; taip pat tai vaikystės šalis ir vieta su konkrečia geografija (smėlis, miškas). Eilėraščio subjekto siekiamas vertės objektas – gimtoji šalis. Subjektas žino (tai ir žinojimas, kur *norėtų* gyventi, ir žinojimas, kaip tos šalies pažinimas), ko jis nori, tačiau pirmos strofos teiginys yra sąlygos, pradedamas „nors“. Žinojimas ir norėjimas dar nereikia vertės objekto įgijimo; priešingai, sakinio pradžia atskleidžia neišsipildymo situaciją.

Antra strofa pradedama Prano Vaičiūčio eilėraščio „Yra šalis“ parafraze. Abrutytės eilėraštyje ta šalis, kuri Vaičiūčio eilėraštyje buvo jauki, maloni tėviškė, su minuso ženklu: joje galima gauti nepagydomą ligą (kūno fiziologinėje plotmėje akivaizdi grėsmė, pavojus), ne visada turėjai litų (nestabili, išgyvenimo negarantuojanti ekonominė situacija), ten gyvena blogi ir baisiai nepatrauklūs vyrai (nesaugumas ir nemalonus jausmų ir santykiuose su kitos lyties atstovais). Taigi šalis, kuri pagal prigimties duomenis būdama patraukli ir geidžiama gyventi, tikrovėje ar gyvenamoje patirtyje yra nesaugi, ekonomiškai netvirta ir moteriai atgrasi, netgi priešiška. Vaičiūčio eilėraščio patosas čia virsta kandžia ironija: „kas gyvena joje, Tas Didvyris!“. Tai ne iš romantizmo laikų atėję šalies didvyriai; tai šių dienų šalies didvyris, kuris gali *iškęsti* viską, kas nemalonu, nesau-

gu ir priešiška. Šiandienos žygdarbis – (iš)gyventi Lietuvoje. Tai deidealizuotas, ironiškas savo šalies vertinimas.

Šiame eilėraštyje atsiskleidžia esminė Abrutytės poezijoje savoje šalyje negyvenančio žmogaus patirties ašis: sava, tradiciškai gimtosios šalies apibrėžimą atitinkanti šalis – tai nepaneigiama vertybė, kurios subjektas siekia, geidžia; tačiau noras lieka tik intencija, nes realybė neleidžia subjektui joje gyventi. Viena šiuolaikinio išvykusio svetur gyventi žmogaus jausenų paradigma: įtampa tarp prigimtinių žmogaus duoclių sąlygoto *noro* gyventi ir realybės bei asmeninės patirties nulemta *negalėjimo* gyventi savoje šalyje.

Svetima šalis – tarp neapykantos ir nuobodulio, baimės ir pavydo

Atrodytų visai natūralu, kad gyvenimas kitoje šalyje, priešingai, siūlo naują, euforišką – išsipildžiusių lūkesčių ir palankių gyvenimo sąlygų, – patirtį. Eilėraštyje „Sugrižo“, klausantis garsų už kambario durų, lyg tarp kitko pasakoma: „aš gerai gyvenu kopenhagoje Išdidi/ skaitau knygas nekenčiu savo šalies“ (p. 54). Naujo – gero (!) – gyvenimo kokybė apibūdinama keliais parametrais: kalbančioji „aš“ jaučia savo vertę (išdidi), pildo kultūrinę programą (skaito knygas) ir atvirai pripažįsta savo emocinį santykį su neįgytu vertės objektu (nekenčiu savo šalies). Išvykus gyventi į kitą šalį ryšys – tai reiškia, įgijus galimybę atrasti naujus namus, kur nesijaustum pažemintas, kur galėtum daryti, tai, ką nori, – ryšys su sava šalimi per atvirai deklaruojamą neapykantos jausmą nenutraukiamas, jis kaip bambagyslė, liudijantį prigimtinę žmogaus ir gimtos šalies priklausomybę. Neapykanta čia tampa universalia egzistencine nuostata, atskleidžiančia emocijos objekto – savos šalies – svarbą. Nekenčiama to, kas mylima, ko geidžiama, ko trūksta.

Turbūt dėl šio nenutraukiamo ryšio su nekenčiama sava šalimi gyvenimas kitoje šalyje „geras“ tik kurį laiką. Gyvenimas kitoje šalyje taip pat neatneša galutinio pasitenkinimo, „gero gyvenimo“ išsipildymo. Epistolinės retorikos eilėraštyje „Martai“, rašytame 2002 m. Kopenhagoje, subjektas visomis jūslėmis išgyvena pavasarėjančios gamtos pasikeitimus („atšilo kvepia oras pažaliavo šviesa akyse / šiluma prasimušė pro storas namo sienas / vėjas žydras švelnus plunksniniuose debesyse / mano veidą išmušė rudos strazdanų dėmės“), tačiau gamtos prabudimas, atsinaujinimas neatneša naujumo, atsinaujinimo jausmo pačiam gamtos pasikeitimą patiriančiam subjektui. Bandymas prisitaikyti prie pasikeitusios aplinkos, naujo sezono („iš akies pasiuvaу žalių sijoną“) baigiasi nesėkme („eina peklon per mažas“), kuri leidžia prabilti apie priešingą aplinkai būseną. Trečioji strofa pradedama prisipažinimu, kad *nusibodo* būti čia – kitoje šalyje:

*man nusibodo būti čia netgi visada turėti pinigų
kada prisiruošim keliauti į didelę aziją
kas būtų jei grįžčiau be visko ką turiu
į savo šalį bet visa tai dar viena maža fantazija (p. 76).*

Tai, kas svetimoje šalyje užpildė ekonominę stoką, nesuteikia tikėto pasitenkinimo, lūkesčių išsipildymo, priešingai – ilgainiui sukelia nuobodulį. Nedrąsiai užklausiama, kas būtų, jei be visko grįžčiau į savo šalį, tačiau mintis užgniaužiama nuostata, kad tai tik dar viena fantazija – vaizduotės paistalai. Kodėl? Todėl, kad bijoma: „bijau: tai pripratus prie tam tikrų standartų / turėčiau juk vėl prisitaikyt prie senų pinigų ir svajonių“. Pripažįstama baimė naujo gyvenimo kokybę keisti į seno – anksčiau savoje šalyje gyvento – gyvenimo. Tačiau tuo pat metu ir pavydima: „nors kartais aš tau baisiai pavydžiu marta / kasdienių laikraščių veidų net motinos“. Patogaus, gero gyvenimo kitoje šalyje euforija silpnėja, apima nuobodulys, neryžtinga viltis vėl keisti gyvenimą, vietą, bet ją įveikia bai-

mė keistis ir lieka tik pavydas to, ko neturi. Išsiskleidžia visa vėduoklė stiprių priešingiems emocinio lauko poliems priklausančių jausmų, kurie kuria jau minėtą noro gyventi savoje šalyje ir jo neiš(si)pildymo įtampą: iš pilnatvės kilęs nuobodulys, nedrąši pasikeitimo viltis, pasikeitimo baimė, pavydas.

Ši įtampa atskleidžia ne savoje šalyje gyvenančio žmogaus tragediją: tai, kas atrodo, kaip siekiamybė (ramus užtikrintas gyvenimas), galiausiai virsta įkalinančia rutina:

nusibodo medžiaginė mano gyvenimo kokybė

*kasdieninė ne duona o vynas ir vynas
nes vis greičiau nusibosta tie patys rūbai
Tipo*

*keičiasi kasdien beveik mano skonis
kas-die-ninis*

Nuobodu tai, kas pastovu, kas kartojasi, kas turi tęstinumą. Paradoksaliu būdu nuobodulys žymi stokos būseną: stokojama to, ko nėra pilnatvėje, pastovume, tolydume. Ekonominis pastovumas (medžiaginėje gyvenimo kokybėje, duoną pakeitusioje vyno gausoje, tos paties stiliaus rūbuose), netgi kasdien besikeičiantis kasdieninis (tas, kuris neturėtų keistis) skonis, tas pasikartojantis skonio kintamumas virsta paprasčiausiu gyvenimo automatizmu. Nuobodulys kykla, kai stokojama stokos arba pertrūkio. Nuobodulys – tai disforinė būsena, liūdesio, ilgesio, apatijos jausmas, kai geidžiama kažko, kas sukrestų pastovią kasdienybę, kai laukiama, kas pertrauktų „gero“ gyvenimo tolydumą. Šiame eilėraštyje sukrėtimas siejamas ne su atgimstančia, naujų potyrių siūlančią pavasarėjančia gamta; sukrėtimas, kurio ilgimasi, siejamas su grįžimu į savo šalį (nedrąsiai pasvajojama apie sugrįžimą į savo šalį).

Jausminės būsenos

Kūnas, kalbant apie patirtį, dažnai nutylimas, tačiau kartais ta tyla nutraukiama, kai pats „anoniškas kūnas“ išlenda iš savo

anoniškumo, kai jis nebepaklūsta subjekto valiai ir ima pats diktuoti sąlygas; kada suintensyvėja kūniška būsena, tada kūnas „prakalba“. Neapykanta, nuobodulys, baimė, ilgesys, pavydas – tai jausminės būsenos, kurios individualizuoja kūną; tai savoje/kitoje šalyje gyvenimo patirtį atskleidžiančiuose Abrutytės eilėraščiuose bylojanti suintensyvėjusi kūno raiška.

Ypač stipri jau minėta nuobodulio būsena. Ji Abrutytės poezijoje išgyvenama visu intensyvumu. Eilėraštyje „Nuobodulys“ nuobodulys – tai visa apimanti negatyvi, slegianti, nemaloni būsena:

*nepaisant šlovės ir teisingų sprendimų –
man yra Bloga
džiaugsmo vilties perspektyvos logikos –
man yra Bloga
atviruko nepaisant į kurį užrašiau „Kiaule,
tu man nusibodai“
sninga lyja ir vėl sninga – ir man yra
Bloga –
nepaisant meilės kuri dar įvyks – man
Bloga –
ar meilės kuri nepraėjo (ir turbūt nepraeis) –
bet jau nusibodo –
aš nežinau kuris laikas tikresnis: ar praėjęs
ar būsimas – Bloga
viskas bus gerai ir bus dar geriau –
bet man yra Bloga
viskas buvo blogiau nei galėtų dabar
atsitikti – bet bloga
aš blogai gyvenau o dabar gerai – tiktai
Bloga (p. 32)*

Bet kokią gyvenimo galimybių perspektyvą nutraukianti frazė „man yra bloga“, „man bloga“ ar „bloga“ liudija vienintelę kalbančiosios savijautą – ją apėmęs liūdesys, ji prislėgta. Pasak Greimo ir Fontanille, tokios intensyvios pasijos, kaip pyktis, nusivylimas, baimė, užvaldo subjektą ir transformuoja jį į *kitą* subjektą, kuriame jos reiškiasi atvirai, neigdamos tai, kas racionalu ir atskleidamos situaciją, kai „jausmas“ nugali „suvokimą“³. Tokia intensyvi pasija yra ir nuobodulys – ta

blogumu įvardyta jausminė būseną, kuri ima dominuoti, nuspalvina visą subjekto pasaulį, įveikia bet kurį racionalų supratimą „viskas bus gerai ir bus dar geriau“, „aš blogai gyvenau o dabar gerai“. Toks visa apimantis blogumo jausmas psichologijoje įvardijamas kaip depresija.

Depresiją subjektas išgyvena gyvendamas tiek savoje, tiek svetimoje šalyje. Eilėraštyje „MINTYS, depresija“ aptinkame beveik vadovėlinę depresijos apibrėžimą:

*aš blogai gyvenu – bent jau šiemet
oras užmiršo kvėpuoti...
Nedirbu niekur, turiu tėvus ir Tėvą,
poetė –
iš neturėjimo ką veikti noriu sėst į kalė-
jimą –
į moterų kalėjimą. Gal tapčiau lesbiete?
Bet bijau padaryt ką nors bloga. O vogti
gėda.*

*Šiemet važiuosiu pas poetus į Slovėniją –
prieš tai reikėtų kur nors į Paryžių:
ko tvertis, ko stvertis – kokia svajonė –
nuteiks dabar – kad ir nesąmonės – rašyti?*

*bloga, vien tai žinau, – ir šitas oras
siaubingai keičiasi: pašąla, lyja,
nebežinau, ką veikti, nes tikrai nenoriu:
todėl Depresijai visą save – paskyriau!
(p. 30)*

Nors eilėraštyje kalbama apie gyvenimą savoje šalyje, jau pirmajame sakinyje tvirtinama „aš blogai gyvenu“ – kalbama apie „dvasios kančias“, kylančias iš savo vietos nerandančios poetės, kuri neturi ką veikti, ir jos noro ką nors keisti, kad tik pradėtų (kad ir nesąmonės) rašyti. Depresijos apibrėžimą atitinkantis kuriančio žmogaus būsenos aprašymas vis dėlto sulaukia ironiško žvilgsnio – tokia būseną, kai nebežinoma, ką veikti, nes nieko nebenorima, paties subjekto atpažįstama ir įvardijama kaip pozityvi egzistencinė galimybė ar veiklos programa, kuriai save paskyrė:

*paskyriau laiką, atmintį ir visą protą –
anksčiausiai atsigulusi visai nemiegu,
anksti keliuosi, nes ir neinu miegoti –
ką nuveikiu? – galvoju ir galvoju – nieko.*

Ironiška distancija leidžia kalbėti apie sąmoningą laikyseną. Paskutinėje eilutėje veiklos rezultato (savi)įvertinimas perskaitomas dvejopai: depresijos programoje nuolatinis galvojimas prilyginamas nieko neveikimui (galvoju ir galvoju = nieko neveikiu), savęs vertinimo plotmėje intensyvus galvojimas, bandymas prisiminti tik patvirtina subjekto neveiklumą.

Tiek savoje, tiek kitoje šalyje išgyvenamas nuobodulys, blogumo būseną leidžia teigti, kad Abrutytės eilėraščių subjektui svarbi ne pati gyvenamoji vieta (ar tai būtų sava šalis, ar sveti-ma), o santykis su pačia savimi, vidinės dermės pajautimas ar brandumo lygmuo. Savęs (kaip poetės, kaip moters) ieškojimas nesibaigia net ir pakeitus gyvenamą vietą. Jei gyvenant savoje šalyje išvykimas į kitą šalį (pas poetus į Slovėniją ar kur nors į Paryžių) dar žada galimybę išbristi iš apatijos ir liūdesio, nieko negalėjimo daryti, tai gyvenant kitoje šalyje pasvajojimas – arba, kaip sako poetė, „tik dar viena fantazija“ – apie grįžimą į savo šalį sukelia tik baimę.

Baimės motyvas yra ir eilėraštyje „Viena Amsterdamo fantazija“. Amsterdamas – tai miestas, kuriame legalizuotas iš kanapės patiriamas svaigulys iškreipia kūno patyrimą, kūno erdvę išplėsdamas iki kanapės sėklą priimančios žemės įsivaizdavimo:

*pasėt kanapės sėklą ertmėj savo burnos
palaistyt nuryjamom seilėm ji suleis
pradžioj
šaknis į tavo plaučius plaučiai sulapos*

*Norėtusi Amsterdame legalizuotą kanapę
parsivežti ir pasėti ją į jai draudžiamą
teritoriją:*

*pasėt ją savo baimės zonoj moliniame
vazone
auginti paprastai kaip ir kitus augalus
iš lėto
kanapę sėjau rūtą sėjau mėtą (p. 70)*

„Baimės zona“ – tai, viena vertus, vieta, kur moliniame vazone auginami kiti augalai (rūtos ir mėtos leidžia kalbėti apie lietuvišką topografiją), kita vertus, ši teritorija nurodo pašamonės sritį – norėtusi „pasėti“ draudžiamą, bet geidžiamą patirtį savo baimėje, toje zonoje, kur, pasirodo, jau sėtos rūta ir mėta, lietuviškumo sėklos. Taip paskutinėje eilėraščio eilutėje šalia kontrabandinės kanaanės baimės zonoje „veši“ lietuviško folkloro žolynai – baimės zonoje glūdintys lietuviškos patirties pėdsakai.

Trumpalaikės naujos šalies naujų patirčių išgyvenimo patirtys (miniantropologinės studijos eilėraščiuose „Prancūzija – Belgija (keletas šlapių palyginimų)“ ar „Kažkas iš Graikijos kažkas iš graikų“) liudija trumpalaikį naujų impulsų rašyti proveržį. Tačiau, kaip matėme, naujos patirtys naujoje šalyje greitai virsta rutina ir vėl, kaip ir savoje šalyje, imama ieškoti naujų impulsų, naujų iššūkių. Eilėraštyje „Kaip surasti įkvėpimą, sekretas“ ieškant įkvėpimo vėl grįžtama prie subjekto santykio su sava šalimi ir aiškinamasi, kodėl eilėraščio „aš“ buvo priversta išvažiuoti į kitą šalį. Šalia subjektyvių kuriančiai asmenybei svarbių priežasčių („Savo šaly tapau tik įžymi / O tapti įžymiu nereiškia tapti galingu“) minimas ir Abrutytes poezijoje aktualus santykis su tėvais: „Mano tėvai yra turtingi Bet jie nedavė man jokios galimybės pačiai tapti tokia Todėl aš užmiršiu savo Tėvus.“ Tai kaltinimo pozicija, kurią lydi kerštas – „buvau Vilniuje, pas juos neužsukau“. Santykis su tėvais, ypač motina, Abrutytes poezijoje tik negatyvus – tai nuoskauda, pyktis, trauma. Dar daugiau, tėvai atvirai kaltinami ir nurodomi kaip viena iš priežasčių, neleidusių, neišmokiusių ar nepadėjusių gyventi savoje šalyje:

*nemokėjau savo šaly gražiai prisisukti
kaip išėjo kitiems prisisukti gal daug
senesniems
gerai pora knygų tikrai ko man trūko
neturėjo geros motinos pasakytų žemaitė
Jiems (p. 52)*

Išvados

Abrutytes poezijoje gimta šalis, kalba ir tėvai žmogaus istorijoje – neišvengiami jo likimo dėmenys: „Mes, kaip likimą nešiodami savo šalių vardus ir kalbą, kuriame ir asmenišką savo vardo istoriją. Aš negalėjau pasirinkti savo tėvų, kurių lengva širdimi atsikračiau (mano istorija labai asmeniška) kaip savo šalies gyventojų. O tai visiškai nereiškia, kad į juos visus žiūriu su panieka. To dar betrūko. Greičiau su skausmu. Kad esu priversta taip daryti. Ir man pasisėkė“ (p. 65). Žmogaus valia – kaip su jais pasielgti, kokius santykius su jais palaikyti. Šio asmeniško vardo istorija pažymėta kentėjimo jausmu, viliantis, kad prievarta įgyta patirtis atveria naują savivokos perspektyvą. Tačiau atidesnė eilėraščių analizė leidžia teigti, kad nauja „aš“ įtvirtinimo galimybė nėra išnaudojama.

Išoriniai pokyčiai (išvykimas į kitą šalį, pakitusi gyvenimo kokybė) dar nereiškia ir vidinių pokyčių, atvirkščiai, kūno „liudijimai“ atskleidžia tikrą subjekto savijautą. Nuobodulys, blogumas, pavydas, baimė, ieškojimas kaltų atskleidžia ne tiek išorinio veiksnio (gyvenamosios vietos) svarbą subjekto manifestacijoje, kiek diagnozuoja vidinę subjekto būseną. Eilėraščių subjektas nepatenkintas gyvenimu tiek savoje šalyje, tiek svetimoje šalyje.

Blogumas, nuobodulys, baimė, depresija Abrutytes eilėraščiuose atskleidžia kelerio pus santykius su sava šalimi:

(savoje šalyje) nerealizuotas moteriškumas – nusivylimas, pasibjaurėjimas vyrais;

(savoje šalyje) maištas prieš tėvus – nusivylimas tėvais ir jų kaltinimas;

(savoje šalyje) nesaugu gyventi ir negalima būti savimi.

Svetimoje šalyje užpildomos šios stokos, tačiau tai irgi nesuteikia vidinės dermės ir pasitenkinimo. Savo „aš“ savivokai ir įtvirtinimui, kaip matyti, svarbi gimtoji ar gimimu

nulemta vieta. Neišspręsti santykiai su gimtąja šalimi ir iš to kylančios kūno reakcijos neleidžia mėgautis gyvenimu, kad ir kur jis vyktų. Šitas įtampų, konfrontuojančių jausmų, neišspręstų santykių tarp subjekto ir savo šalies (taip pat tėvų, savo šalies gyventojų) laukas, liudija, kad Abrutytės poezijoje tik susitaikymas su gimtąja šalimi kaip neišvengiama būtinybe, tik visiškai išspręstas santykis su tėvais, draugais, savo kūrybine pri-

gimtimi garantuoja tvirtą tapatybės jausmą. Įtampa tarp norėjimo gyventi savo šalyje ir negalėjimo joje gyventi, netikėtai atskleidžia, kokia svarbi šių eilėraščių subjektui tradicinė tautinės tapatybės savivokos pozicija, kurią apibrėžęs Vytautas Landsbergis: „Gimtoji žemė – tai tėvynė, kurioje gyventi geriausia. Ne todėl, kad ji pati turtingiausia ir dideles algas moka, o todėl, kad dangus malonus, žaliuojanti gamta graži ir kapuose visi savi.“

Nuorodos

1. Abrutytė, Neringa. *Neringos m.* Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2003, p. 79.
2. Pozicijos, kad tarpininkaujantis kūnas yra esminis norint suprasti, kaip išorinis pasaulis transformuojamas į reiškiančią visu-

3. Greimas, Algirdas Julius, Fontanille, Jacques. *Sémiotique des passions*. Paris: Les Editions du seuil, 1991.
3. Greimas, Algirdas Julius, Fontanille, Jacques. *Sémiotique des passions*. Paris: Les Editions du seuil, 1991, p. xxi.

Jurga KATKUVIENĖ

SELF-IDENTIFICATION IN THE POETRY OF NERINGA ABRUTYTĖ: THE EXPERIENCE OF MIGRATION

One of the “documents“ of contemporary migration is the literary description. The subject of this article is a poetic text which reflects an experience of migration: Neringa Abrutyte’s poems in her book *Neringos M.* The article aims at showing how the experience of life in another country (which the poetess calls “not my own“) is reflected in poems. Analysing the autobiographical poems of Abrutyte, I try to follow the modes in which emigration from one country to another is represented and what relation all this has to her own country.

This article is based on the hypothesis that the experiences of migration and the process of adaptation or non-adaptation to the new country and new living conditions represents a continuous process of self-identifica-

tion; her “own“ country in Abrutyte’s poetry becomes one of the most important supports (objects of value) in this process.

Both the motives of the body and the demonstration of emotional gusts are typical of Abrutyte’s poetry. The experience of migration is also expressed through corporeal experience. Accordingly the conception of self-identification is expanded into the traditional “inner I“ field including the component of an always present but “silent“ body, which in the phenomenological tradition is called the “anonymity of the living body.“ From the perspective of perception the meeting of the world and the subject transforms itself into states of emotion states. Thus the analysis of poems makes use of the semiotic of passions.